

türülecek önerilerin etkili olmadığını, tartışma bile yaratmadığını biliyoruz. Çünkü şimdilerde her şeyin ölçüsü nice-likse. Üç kişinin söylediği söz, en doğru ilke olsa da kimse kulak asmiyor. 500 kişinin en yanlış önerisi, büyük etki yaratabiliyor.

Sosyalist Partilerin birleşmesini beklemenin bir hayal olduğu artık belli. Hiç değilse CHP ile ilişkiler ve Faşizm'e mücadele konularında anlaşsalar... Bu konularda tek tek davranmaktan vazgeçseler... Bizce dönem, Faşizm'e karşı her düzeyde muhalefeti yürütürken, CHP'ye karşı da, küfüre ya da pratiğe yansıyan keskinliğe hiç taviz vermeden, en kesin ideolojik tartışma ve muhalefeti açma dönemidir. 1) CHP'nin daha sola gelmesini istiyorsak, 2) Yarının muhtemel CHP iktidarında solun varlığını korumak istiyorsak, bunları birlik içinde yapmamız herhalde zorunlu.

MURAT BELGE

ÇİN VE DÜNYA

Aşağıdaki ilk metin, ABD Başkanı Ford'un Çin Halk Cumhuriyeti'ne yaptığı ziyaret dolayısıyla verilen ziyafetteki konuşmalar. Çin Halk Cumhuriyeti-ABD ilişkilerinin temel esprisi üzerine belli bir kamu verebilir.

İkinci yazı Çin Boks ve Kılıç grubu Wu Shu'nun geçenlerde Türkiye'de yaptığı gösterileri anlatmaktadır. Bu dostluk ziyaretinin Çin basınında verilmiş biçimi ilgiye değer olduğu için yayımlıyoruz.

Her iki yazı da Peking Review'un 49. sayısından çevrilmiştir.

Başkan Ford Onuruna Verilen Ziyafette

BAŞKAN YARDIMCISI TENG HSIAO-PING'İN KADEH KALDIRIŞI

Bay Başkan ve Bayan Ford, Bayanlar ve Baylar, Yoldaşlar ve arkadaşlar, Bugün Başkan ve bayan Ford'

un okyanusda binlerce mil yolculuk yaptıktan sonra resmî bir ziyaret için Çin'e ulaşmasından çok memnunuz. 1972 Haziran'ında Bay ve Bayan Ford'un Temsilciler Meclisi'nin Cumhuriyetçi lideri sıfatıyla yapmış olduğu ziyaretten dolayı, Çin halkı onları önceden beri tanımaktadır. Başbakan Çu En-Lai'yi temsilen bulunduğum bu ziyafette, Çin hükümeti adına Başkan ve Bayan Ford ve onlara eşlik eden öbür Amerikalı misafirlere hoşgeldiniz derim.

Çin ve Amerikan halkları, soylu halklardır. Bizim halklarımız her zaman birbirlerine karşı dost olmuşlardır. Bu fırsattan yararlanarak, Çin halkının Amerikan halkına yürekten selâmlarını bildirmek isterim.

Üç yıl öncesinde Başkan Nixon'un Çin'i ziyaretinde, Çin ve Amerikan tarafları, ünlü Şanghay bildirisini yayımlamışlardır. Bu başlı başına bir uluslararası belgedir. Bu belge, Çin ve ABD'nin değişik sosyal düzenlerinin belirlediği, politikalarının temel farklılıklarını açıkça belirtmekle birlikte, aynı zamanda, günümüz dünyasında bu iki ülkenin pek çok ortak yanının bulunduğu da dikkati çekmektedir. Belirgin ortak yanlardan biri de, iki tarafın da hegemonya kurma hevesinde olmadığı ve her birinin, başka ülke veya ülke gruplarının hegemonya kurma çabalarına karşı olduğudur. Bu bildiri, Çin-ABD ilişkilerinin gelişmesi için temel hazırlamakta ve bu ilişkinin yön ve amacını belirtmektedir. Bu bildirinin yayımlanması, yalnızca kendi halklarımızın ortak istekleri ile değil, aynı zamanda, dünya halklarının çıkarları ile de uyum içindedir ve uluslararası sağlam bir birlik oluşturmuştur.

Şanghay bildirisinden sonra, halklarımız arasındaki ilişkiler ve dostluk ilerleme göstermiş ve iki ülke arasındaki ilişkiler de gelişme kaydetmiştir. Başkanlık görevine başlayalı beri, Başkan Ford, pek çok kereler,

Şanghay bildirisine bağlı kalamı ve Çin-ABD ilişkilerinin ilerletilmesine çalışacağını belirtmiştir ve biz bunu memnuniyetle karşılıyoruz. İki ülke arası ilişkilerimizin sağlıklı olduğunun anlaşılması, Çin ve Amerikan halklarının ortak isteklerine uygundur. İnanmaktayız ki, Şanghay bildirisinin maddeleri ciddi olarak incelense, bu istek, iki tarafın ortak çabaları sonunda anlaşılacaktır.

Şimdi ise, Çin ve Amerikan halkları uluslararası durum hakkında önemli bir soru ile karşı karşıya bulunmaktadır. Bizim temel görüşümüz şöyledir; yeryüzünde büyük bir düzensizlik vardır ve bu durum mükemmeldir. Dünyadaki temel çelişkiler günden güne keskinleşmektedir. Devrim ve savaş için gerekli etkenler çoğalmaktadır. Ülkeler bağımsızlık, uluslar özgürlük, halklar devrim istemektedir, günümüzde bu dalgalanma gitgide artmaktadır. Özellikle, üçüncü dünya ortaya çıkmış, kuvvetçe büyümüş ve uluslararası alanda küçümsenmeyecek kadar önemli bir rol oynar hale gelmiştir. Öte yandan, dünya hegemonyası hakkındaki tartışma yoğunlaşmaktadır ve stratejik yönden, Avrupa bu tartışmanın odak noktasıdır.

Bu şekilde sürdürülen bir tartışma ise, yeni dünya savaşına yol açacaktır. Bu, insan iradesinin dışındadır. Bugün, barışçı çabalar için en çok gayret göstermesi gereken ülke, savaş tehlikesinin en büyük kaynağı haline gelmiştir. «Dentente» nutukları, büyüyen savaş tehlikesinin katı gerçeğini örtemez. Kitlelerin üzerinde esen rüzgâr, dağlarda büyüyen bir fırtınayı haber vermektedir. Rüzgâr kuvvetlenmektedir. Ve fırtınayı hiç bir şey önleyemez. Bu uluslararası durum karşısında, en önemli nokta, hangi çizgi ve politikanın izlenmesi gerektiğidir. İnanıyoruz ki, savaş tehlikesi ve kaynağına dikkati çekmek, barış yalanlarını defetmek, hakları tümüyle uyandırmak, tüm hazırlıkları yapıp, birleş-

Birikim 13/58

ve bir mücadele vermek, dünya halklarının çıkarına olacaktır. Hegemonyacılık, korkulacak bir şey değildir. Tabiatı gereği zayıftır, zayıfı kabadayıcı korkuturken, kuvvetliden çekinir. Onun tüm dünyaya yayılması, kendi yenilgi tohumlarını ekmektedir. Savaşın sonucu halklarla belirlenir, yeni tip birkaç silâhla değil. Bu durumda, Çin hükümeti ve halkının tavrı: «Sığınakları derin kasla, her yere tahıl depo et ve azla hegemonya peşinde koşma»dır. Bizim dayanacağımız bağımsızlık, kendi kendine yetme, darı ve tüfeklerdir. Halklar tarihin yapıcısıdır. İnsanoglu, fırtına ve baskı altında daima ilerler. Yolumuz eziyetli, gelecek ise aydınlık. Bizler, insanlığın geleceği için umut ve inançla doluyuz.

Başkan Ford'un Çin'i ziyareti, mevcut uluslararası ilişkiler içinde büyük bir olaydır ve her iki ülkenin ortak çıkarları üzerine görüşlerin açıklanması, liderler için yararlı olmuştur. Başkan Ford'a başarılı bir ziyaret dileriz.

Sonuç olarak,

Başkan ve Bayan Ford'un sağlığına, öbür Amerikalı misafirlerimize ve burada bulunan tüm yoldaşlar ve dostların sağlığına.

Kadeh kaldırıyorum!

PEKING REVIEW (s. 8-9)

TÜRKİYE'Yİ ZİYARET

Tatlı rüzgârları ve ılık güneşi ile, Ekim ayı, ön Asya'ya coşku dolu bir iklim getirdi. Geleneksel Çin boks ve kılıç grubu Wu Shu da, bu güzel mevsimde, Türkiye'ye çok başarılı bir ziyaret yaptı. İstanbul'da grubun ilk gösterisinde, perde açılmadan önce, binlerce seyirci, hep bir ağızdan Türkiye - Çin, Çin - Türkiye diyerek alkışla tempo tuttular.

Endüstri merkezi Bursa'da binlerce kişi, yağmura karşın, bu gösterilere bilet almak için kuyruklarda beklediler. Aradaki yabancı dil engeline rağmen,

Türk seyircisi ve Çinli misafirlerin karşılıklı duyguları, kalplerinin birleşmesini sağladı. Ön sıralarda oturan yaşlı kadın ve erkek seyirciler, We Shu grubu göstericilerinin ellerini tutarak, gitmelerini istemediklerini belirttiler. Gençler ise, fotoğraf ve amblem istekleri ile misafirlerin çevresini kuşattılar. Türk basını da, bu ziyaretten duyduğu memnuniyeti belirtti.

Wu Shu grubu, Türkiye'de bulunduğu sırada, Boğaz'ı do-laştı. Bu sırada bir Türk arkadaş, ziyaretçilere, dünyaya hâkim olma isteğinde olan bir ülkenin, Türkiye'den sürekli olarak mantıksız isteklerde bulunduğunu, bu durumun da, Boğazlardaki Türk nüfuzunu tehlikeye soktuğunu, hattâ bu ülkenin Boğazları işgale teşebbüs ettiğini belirtti. Fakat bütün istek ve teşebbüslerin Türk halkınca reddedildiğini söyledi. Arkadaş şöyle devam etti: «Boğazlar Türkiye'ye aittir ve onları işgale yönelik hiçbir teşebbüse tahammülümüz yoktur. Türkiye Türklerindir!»

Çinli ziyaretçiler, tarihi Topkapı Sarayı'nda Tang, Yuan, Ming ve Çin Hanedanlarına ait binlerce Çin seramiğinin sergilendiğini gördüler.

Hünerli Türk sanatçıları, bazı porselen çaydanlıkları altın ve bronz kabartmalarla Türk stilinde süslemişler ve başka porselen parçaları da değerli mücevherlerle süslemişlerdi. Bir Türk arkadaş, sergilenen bu eserler hakkında: «Bu porselenler, halklarımızın yüzyıllardan beri hısm ve dostça ilişkiler içinde olduğunu gösterir» dedi. Türkiye, ünlü ipek yolunun üzerindeydi ve dost Çinli elçiler buraya eski devirlerde de gelmişlerdir. İki ülkenin bu dost ilişkilerinin kopmasının nedeni ise, emperyalist ve sömürgeci saldırganlık olmuştur.

Türk arkadaşlarımızın pek çok kereler belirttiğine göre, Çinli grubun dostça ağırlanması yalnızca onların muhteşem gösterileri için değil, aynı zamanda ve daha da önemli olarak, Türk halkının, Çin halkına dostluk gösterisi idi. Bir Türk

arkadaş: «Çin, Asya'nın en doğusundadır, Türkiye ise Asya'nın batısında. Biz tüm Asya'yı çevreleyen, hegemonyacılaşma karşı bir dostluk köprüsü oluşturacağız.» dedi.

PEKING REVIEW (s. 29)

Birikim'de yayımlanan yazılarda öne sürülen görüşlere açıklık getirmek veya bunları eleştirmek amacıyla yazılmış mektup vs. gibi dokümanlara bu sütunlarda yer vermenin yararını ve gerekliliğini birkaç kez belirtmiştik. Okurlarımızın böyleleri aktif ilgisi özellikle Birikim tipi dergiler için şart oluyor. Bu güne dek yapılamayan bu iş için her sayımızda yer ayırmaya öncelik veriyoruz. Cevap gerektiren yazılar için konu edilen görüşlerin yazarının da kısa açıklamalarına yer vereceğiz.

BİR MEKTUP

Birikim'e :

Değerli derginiz 10. sayısıyla dünyada sosyalizme doğru ve sosyalizm içinde hareketin bulunduğu her yerde bağıştören bir çabana Türkiye'de ilk neşteri vurmuştur. Böylece, cerahatin mikroskopik tahliline, Çin-Sovyet anlaşmazlığının giderek sürüşme ve çatışma oluşunun anlaşılmasına yaklaşım sağlanmıştır.

Bu mektubumda doğrudan «çatışma» üzerinde değil, bir terim üzerinde durmak istiyorum. Terimin açıklanması çatışmadaki sorunlar yığınının bir yanına teorik bakışı aydınlatılabilir.

Derginizde (s. 13) «itici güç» teriminin yahut buna benzer bir terimin «marksist formülasyonda» ne söz olarak ne de anlam olarak varolduğu öne sürülüyor. Temel eserlerde «itici güç» (güçler) terimine rastlamak mümkün. Engels Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu eserinin IV. Bölümünde eski materyalizmin ve idealizmin gerçekliği yansıtma-

Birikim 13/59

daki yetersizliklerini açıklarken bu terimi birkaç kez kullanır. Örneğin: «... tarih alanında eski materyalizm kendisine sadık kalmıyor, çünkü orada etkin olan ideal itici güçlerin ardında neyin durduğunu, bu itici güçlerin itici güçlerinin neler olduğunu inceleyeceğine, onları son sebepler olarak ele alıyor.»

Şimdi soru, «itici güç» diye çevrilen (ve çevirdiğim) terimin Almanca aslına uygun gelip gelmediği. Bunun için bir anlam karşılaştırması yapmak zorunlu. Almanca *Triebkraft* bileşik bir kelime. *Kraft* «güç» anlamına geliyor. *Trieb* ise ileriye doğru itme anlamındaki *treiben* fiilinden gelen, çeşitli kelimelerle birleşebilen ve tek başına, güdü, itki yahut itilim diye çevrilebilecek, çoğunlukla biyolojide, psikolojide de geçen bir kelime. *Triebkraft* kelimesinin, ileriye itici, hareketlendirici, döndürücü güç gibi sözlük anlamları var. Ancak «itici güç»ün dilimizde bir nesnenin içinden gelişen güçle kendini ileriye doğru itmesinden çok, nesnenin yerini değiştiren güç anlamına geldiği iddia edilebilir ve çeviri yetersiz bulunabilir. (Geriye yahut yana itme belirtilmedikçe itmenin ileriye doğru olduğu tartışılacak bir husus değil.)

Bilindiği gibi, diyalektik düşüncede iç-dış birliği parçalamaz; dıştan hiçbir etki olmadan içten hareketten sözedilemeyeceği gibi (oysa idealist felsefede, örneğin Leibniz'in «penceresiz monad» kavramında karşıtların bir yanı, «içten gelişme» mutlaklaştırılır), dış etkiyi sadece «nesnenin yerini değiştiren güç» olarak anlamak da yanlış. Ayrıca, etkilenen nesnenin (bu bir toplum olarak da düşünülebilir) yapısında meydana gelen değişimler dış etkiden relativ (göreceli) bağımsızdır ve nesne hem gelişim yönü ve biçimi, hem de özü, kendi yasallığı bakımından dış etkiden farklılık gösterir. Nesnenin hareketinin yasallığı, dışsal belirlenimde kalmaz, içsel belirlenimle, hareketinin iç ç-

lişkisiyle, asıl kendi itici gücüyle belirlenir.

Engels'in «kendine sadık kalmayan» eski (mekanik, kaba) materyalizm dediği görüşün eksikliği, hareketi içten kavrayamayıştıydı.

Bilimsel kavrayışın derinleşmesiyle dilde yeni soyutlamalar olur, anlamlar gelişir. Hiçbir dil bu gelişim imkânından sınırlanmaz. Ancak, bilimsel soyutlamalar günlük ilişkilerde her zaman kullanılmadığı için, biz «hareket» deyince —içten değişimi doğrudan gözleyemediğimizden— bu kavramı cisimlerin yer değiştirmesiyle sınırlarız. Bu gibi sınırlamalar günlük, pratik yaşayışımızın bir gereğidir ve hiçbir dil bu sınırlamalar yüzünden suçlanamaz. Bununla beraber, bilimsel soyutlamanın bu sınırı genişlettiğini bilmek gerekir, tıpkı «güneş battı» dediğimiz zaman onun aslında hiçbir şeye batmadığını bilmemiz gibi.

Engels'in «itici güçlerin ardındaki itici güçler» deyişiyle bilimsel bir soyutlama yaptığı, ideolojik güçlerin kaynağında ki maddî güçleri kastettiği adı geçen eserinde bellidir. (Hegel ise insanlığın tüm tarihini üstün bir idenin gücüne —tanrısal, evrensel akla (Geist) ve onun planlarına— dayatmıştı.) Engels terimi çoğul olarak kullanmakla tek sebep-sonuç olayını değil, etkileşimler dizisini de terimin anlamına katıyor.

Yukarıda son kısmını çevirdiğim Engels'in cümlesi uzundur (13 satır) ve iki cümleye bölünerek çevrilebilir. Bildiğim kadarıyla eser türkçeye beş yarıya evrensel tarafından kazandırıldı ve marksizmin temel eserleri içinde en çok çevrileni oldu. Üzerinde durmak istediğim, yayınların hemen hemen her birinde terimin değişik çevrilmiş olması. Terimin geçtiği bağlı cümlelerin aslını, İngilizcesini ve türkçelerini karşılaştıralım:

Almanca: «... was die Triebkräfte dieser Triebkräfte sind.»

İngilizcesi (Progress Publishers): «... what are the driving forces of these driving forces.»

Sol Yayınları, 1968, çev.: C. Eroğul (*Felsefe İncelemeleri*, s. 52): «bu itici güçlerin de itici güçlerinin neler olduğuna...»

Doğan Yayınları, 1974, aynı çevirmen, aynı kitap adı, aynı sayfa, aynı çeviri.

Sol Yayınları, 1976, çev. S. Belli, s. 54 «... devindirici güçlerin kendi devindiricilerinin de neler olduklarını...»

Sosyal Yayınlar (tarih verilmiyor, 1975 olacak), çev. C. Karakaya, s. 74: «... bu muharrik kuvvetlerin de muharrik kuvvetlerinin neler olduğunu...»

Suda Yayınları, 1975, çev. O. Suda, s. 54: «... bu muharrik güçleri harekete getiren güçlerin neler olduğuna...»

Görüldüğü gibi yalnız C. Eroğul'un çevirisinde «itici güçler» terimi kullanılıyor. Eğer bu terim yetersizse ısrar etmeyelim; hareketlendirici, yönlendirici güç de denebilir. (Engels'de «hareketlendirici sebepler» -bewegende Ursachen- terimi de vardır.) İsrar etmeyelim ama birisi üzerinde anlaşalım ki hem «özgün terminolojiler» olmasın hem de terimin varolduğu sanılmasın.*

* Engels'in bu eseri dört bölümdür ve bölümler roman sayılarıyla ayrılmışlardır. Bölümlerin başlıkları yoktur. Bazı çevirilerde başlıklar konmuş. Dördüncü bölümdeki «Diyalektik Materyalizm» başlığı ancak şu açıklamayla beraber konabilir: ne Marx ne de Engels bu terimi kullandılar. Onlar diyalektik materyalizmin kurucularıdır, çünkü hem diyalektiği hem materyalizmi yeniden işlediler, yeni temellere oturtular. Kendilerinin «diyalektik felsefe» ve «yeni materyalizm» diye adlandırdıkları görüşlerini tek terimle «diyalektik materyalizm» olarak ilkin Plehanov «Hegel'in Altmışıncı Ölüm Yılı», 1891, adlı yazısında ve Engels'in bu eserinin rusça çevirisine yazdığı önsözde, 1892, kullandı. Lenin terimi ilk defa «Halkın Dostları Kimlerdir?», eserinde kullanmıştır, 1894.

Lenin'in *Diyalektik Üzerine* yazısını çevirirken bu terimle ve sorunla karşılaştım. Yazıda «itici güç» kavramıyla hareketin içten gelişimi açıklanır:

«Hareketin birinci tür kavramında (metafizik kastediliyor, ç.) kendini-hareket ettirme, onun itici gücü, kaynağı, motifi karanlıkta kalır (ya da bu kaynak dışta bir yere konur —tanrı, süje vb.) İkinci tür kavrayışta (diyalektik kastediliyor, ç.) dikkat başlıca ve doğrudan «kendini» hareket ettirmenin kaynağının bilgisine yönelir.» (Rusça bilen bir arkadaşım «itici güç» teriminin rusçasının —latin harfleriyle yazarsak— *dvijajşaya sila* olduğunu öğrendim.)

Terim günümüzde genellikle «toplumsal itici güçler» olarak kullanılıyor. Bunun sebebi, insanların tarihsel edimlerinin son tahlilde psikolojik motivasyonlara ve itkilere dayatılmaya çalışıldığını belirtmektedir.

Marx *Louis Bonaparte'nin Brumaire Onsekizi* eserinde 1848 Devrimi sonrası eleştirirken terimi toplumsal gelişim terimiyle bağlantılı kullanıyor:

«... hakikat olmadan tutkular, tutku olmadan hakikatler; kahrmanca işler olmadan kahrmanlar, olaysız tarih; tek itici gücü takvimmiş gibi görünen gelişim...» (Bölüm III, Paragraf 4; İzlem Yayınları'nda, s. 44, «yürütücü güç» diye geçiyor.)

İtici güç (güçler) kavramının bağlamlarını biraz daha açıklamaya çalışayım. Düşüncelerin ardında duran, onları iten güçler üretken güçlerdir. Marx materyalist tarih anlayışını işlediği yüzlerce sayfasından birinde şunu yazıyor: «İnsanlar kendi tarihlerini yaparlar, ama hoşlarına gittiği gibi değil; onu kendi seçtikleri şartlar altında değil, doğrudan karşılaştıkları, verilmiş ve geçmişten devredilmiş şartlar altında yaparlar.» (a.g.e., Böl. I, paragraf 2; Birlikim, sayı 11, s. 51 yan not.)

Engels, yukarıda alıntıdağımız yerden iki sayfa önce Marx'ın bu düşüncesini bir daha işler ve itici güçler sorunu-na bağlar.

İnsanların geçmişten devredtikleri üretim şartları altında ve ilişkileri içinde tarihlerini gene de kendileri yapmaları, tarihsel materyalizmin temel bir görüşüdür ve bilgi teorisinde süje-obje diyalektiği adını alır. Düşünce, bilgi, verilmiş maddî şartlarda oluşur, o şartlarca belirlenir, itilir ve «objektif gerçekliği kendisine mal eder» (Marx); gene de objektif gerçekliğin verilmişliğiyle yetinmez, somutluğun «sonsuz yollarında derinleşerek» (Lenin) verilmiş gerçekliğe hâkim olur, «dünyayı değiştirmeye» yönelir (Marx).

Süje-obje diyalektiği bir etkileşimler oluşumdur. Objenin hareketi bireylerin düşüncelerini etkileyerek toplumsal bilinci şekillendirir. Bireyin düşünceleri sadece kişisel yönelimlerin, istek, irade ve tutkuların ürünü değildirler. Eğer bunların ardındaki toplumsal itici güçler bilinemezse, kendi başlanmaymış gibi görünürler ve insanların varlığını daima bilinçlerinin belirlediği sanılır. İnsanlar kendi yaratıkları güçler ve ilişkiler —kendi tarihleri— tarafından belirlenirler ve o belirlenmişlikten hareketle kendilerini belirleyen belirler, yani onu diyalektik olumsuzla-yarak aşarlar.

Süje-obje ilişkisinde süjenin iradesi mutlaklaştırılırsa, iradecilik (voluntarizm) ve bunun politik-pratik sonucu olan anarşizm ortaya çıkar. Iradecilik tek kişinin iradesi olarak görünüştü çıkarsa, bunun sonucu kişiye-tapmadır. Kişiye-tapma akıldışı (irrasyonel) olduğundan, varacağı yer gene anarşidir.

Tersi yapılırsa; maddî ilişkiler, insanların iradelerinden bütünüyle koparılır, nesneleştirilir ve toplumsal bilincin değiştirilmeyeceği «objektif» yasalar olarak kabul edilirse, bu yasaların toplum-üstü gücünün kendiliğinden etkilerini beklemekten başka yapılacak birşey kalmaz. Bu olumsuz tutum, bilgi teorisinde «objektivizme», politik pratikte kendiliğindenliğe (spontanite) yol açar. Şartların kendiliğinden olgunlaşma-

sıyla kitlelerin kendiliğinden harekete geçeceğine inanılır ve bu objektif bir yasa sanılır. Bu durumda itici güçler, insanın başa çıkamayacağı, kör, sürükleyici güçler olurlar. Kendiliğindenliğin bir görünüşü olan beklemeçilik, devrimi evrimle ayınlattırır. Devrim yapılmaz, evrim beklenir. Bunun tipik örneği Sosyal Demokrasiye değinmeden geçemeyeceğim. Sosyal Demokrasi itici güçlerin devrimci niteliğini anlamadığı, anlaşıp da işine gelmediği için anti-marksisttir ve bugün hem tarihsel hem mantıksal tahlilde onun yeri emperyalist kamptır. Ömrünü çoktan doldurmuş olan bu sosyalizm parazitisi akımın kırıntıları, ağababaları Karl Kautsky'nin şu tezine tutunagelmektedirler: «Sosyal Demokrasi devrimci olan ama devrimler yapmayan bir partidir.» (Kautsky, «Der Weg zur Macht, Politische Betrachtungen über das Hineinwachsen in die Revolution» / «İktidar Yolu, Devrimde Doğru Sarpilme Üzerine Politik Görüşler» / Berlin 1920, s. 57.)

Oysa Marx, «devrimler tarihin lokomotifleridir» deyişiyle (Fransada Sınıf Mücadeleleri, III. Bölüm) tarihi iten güçlerin tarihi çeken güçlere devrimle dönüşüm gereğini göstermiş oluyordu.

ULUĞ NUTKU

AÇIKLAMA

Sayın Uluğ Nutku'nun yazısına konu olan 10. sayımızdaki pasaj için öncelikle bir hatırlatma gerekiyor.

Bilindiği üzere anılan metin, ÇKP tarafından öne sürülen «Tarihin yaratılmasında biricik itici güç sadece ve sadece halklardır» tezini eleştirmek için yazılmıştı. Biz bu tezi, *Manifesto*'da formüle edilen klasik Marksist tezle, yani «günümüze kadar bütün toplumların tarihi, sınıf mücadelelerinin tarihidir» teziyle karşılaştırdık. Bu incelemeyi yaparken söylediğimiz «Marksist formülasyonda böyle bir şey de (yani biricik itici